

STÝRISSKIPANIN

JAVNAÐARFLOKKURIN VIL VIÐGERA STJÓRNARBOYTT
INGARUPPSKOTIÐ SAKLIGA OG SKILAGOTT. JACOB
FR. ØREGAARD, FRAMSGUMADUR JAVNAÐARF. I
STJÓRNARBR. UPPSKOTINUM, HELT HESA RÖÐU UN-
DR VIÐGERINI:

SAMA kvöldið sum heita lands-
stýrið var sett og núverandi sam-
ganga skipað, fingi vit at vita, at
stýrisskipanin frá 1948 vildi verða

Øregaard

munandi broytt ella
heilt fara úr gildi.
A málini vildu flest
oll verða yvirtikin
og B málini gjørd
til A mál og gjørd
eisini yvirtikin.
Danir vildu missa
øll rættindi í Føroy-
um, og hann sum
føddur var í Fø-
rum, men ikki hevði

føroyskan pápa, vildi ikki verða at
rokna sum føroyingur. At mammann
var føroyski hevði einki at siga var
pápin íslendingur vóru pápinu ikki
føroyingar.

HEITTA var bert ein lítill partur
av øllum tí, sum nú fór at henda,
og meira at rokna sum ein pro-
gramerklring.

MEN tíðin gekk og so skart
sum boðað varð frá íav Erlend
Pattursson bleiv tað nú ikki, tað ein
sær burðurfrá, at tollur og skattur
er vaksin í 2½ ár frá 28 milljónum
til 50 milljónum. Bert tollurin
seinasta ár, segði Útvarpið nú um
dagarnar, var uppi 30 milj., so
har hevur sjálfstýrisslandsstýrið
havi eitt frálíkt hegni, tað talan er
um at pressa tað seinastu megina
út av tí arbeidandi fólkinum, og
eftir hvat fliggjarmálaráðharrin
segði undir viðgerðini av fliggjar-
lógini, so s kál tað verða nógv
verri í komandi tíð.

MÆR rann í hug einaferð ein
jóðakongur skuldi verða tikin í
eið, og hann varð spurður, um
hann ætlaði at fígga sær kál ulla
móti fólkinum, sum pápi hansara
heði gjørt; hann svaraði ta, at
hefur pápi min verið forherðingur,
ur, so skal eg verða munin verri.
Soleiðis tyktist mæ rlyftini vóru
fyri framtíðina.

NÚ legur so á tingborði uppskot
um broytan av stýrisskipanini.

Hvi heita uppskot, nú tingið
ætti at verið endað, er komið fram
kunnu menn gera sær sínar met-
ingar um, men eg hugsi, at tað
ikki er torført at kollaiga hvi so
er. Tí hann, sum blóðini lesur, og
tað fyrst og fremst samgongublóð-
ini, hann hevur lagt til merkis, at
innanbörð á tí sokallaðu sjálv-
stýrisskúti er ósemjan so stór,
at tað ber ikki til at byrgja
ósemjuna inni longur, og so er
neyðugt at finna uppá eittvætt,
sum kann avleiða tankarnar frá
øllum tí, sum klandrið stendur av
og vífta at fúg denir uppi leikin,
ti verður kanska fríður í húsi at
eina stund.

MEN JAVNAÐARFLOKKURIN
vildi verða at fígga tað viðgerða
heita mál sakliga og skilagott, tí
stýrisskipanin er grundarlagið und-
ir almenna lívi okkara, og her eigur
at verða farið fram við skili og
ikki eftir fummum. Eingin eigur
at lata seg leiða av minnilu-
kensum ella hevðerhuga, ella
at bruka ella misbruka heita
týðingarmikla mál til at vinna
sær politiskar fyrimunir.

STÝRISSKIPANIN var frá byrjan
av ein rammulóg, og tað var runt
tí báðar síður. Hon var ein lýð-
andi broytan frá sáðuni undan
krignum, og vit sum vóru við til
at samvikkja hana, vildu, at hon í
tí líki hon nú hevur, skuldi standa
sins roynd. Og hon hevur nú stað-
ið sína roynd í 17 ár, og eg hugsi,
at hann sum sannur er, má ástanda,
at hon hevur roynst væl.

Í FØROYUM er undir stýris-
skipanini vordin ein heilt nýggj
tíð, tað er farin fram ein upp-
blómstran nærum á øllum okkara,
hesi ár henda skipan hevur verið
í gildi. Men vit sum gignumfóru
hesa skipan vóru heilt greiðir yvir,
at heita var ein rammulóg, og
neyðugt var at tað frá báðum síð-
um — frá føroyskari og danskari
síðu, bleiv gjørt alt, ið varð mögu-
ligt fyri at skapa góð viðurskifti
portanna millum. Og útán at so

var, vildi henda skipan ikki komið
at virka eftir ætlan.

SO um nú klínkur er komin í, so
kann eg hugsa mæ, at tað er æt-
tíllæti, at tað er fyri at skapa
eina óhaldbara stóðu.

Í teirri stóru verð, er tað stund-
um so, tað eitt land og ríki kemur
í stórar innanlendis trupulleikar,
at menn fyri at fjala stóðuna, ella at
leiða tankarnir burtur frá henni,
skapa ófrið við grannalandið og so
leiðis venda tankar fólksins burtur
frá teirra egna hjálparloysi mó-
náðgvanum, og leggja alla skuld
yvir á hann.

At sjálfstýrissamgongan er kom-
in uppi rasshaft, er øllum greitt.
Tað er tí ætlandi neyðugt at gera
eina avleiðings manovri, sum tikið
verður til í krigsmáli.

Flaggið

Um vit nú taka uppskotið sum
fyriliggur til viðgerðar, og taka
tað punkt fyrri punkt, so tykist mæ
ikki, at her eru nakrir óloysandi
spurningar. Føroyskt flagg var eitt
hóvuðsmál tá nýskipanin var til
viðgerðar. Flaggmálið var eisini
löst, so føroyingar fingi sitt eigna
flagg. Og hvar tú so kemur á fø-
royska grund, annaðhvørt tað er
uppi á landi ella umborð á skipi,
sum er skrásett her heima, veitir
føroyskt flagg.

TAÐ eru ongar internationalar
reglur um flagg og flagging,
hevur misskiljing verið flagginum
viðvíkjandi og heita ikki er av
okkara egna ávum, ella ókunneika
viðvíkjandi brúkinum av fremm-
andum flaggi í øðrum landi — so
eigur heita at verða kannað og
rættat, so at stóðan her er heilt
greið. Flagginum viðvíkjandi vóru
føroyingar og danir samdir.

MEN heita eru mál, sum rættir
menn tosa saman um, og beina
burtur misskiljing. Íð kemst av
smátt og pinkulingalyndi.
Hvussu skal ein venta at menn
skulu kunna styra landi og ríki,
sum »geila upp« um minstu ting?
Sum koma í neyð hvørja ferð tað
ber imóti? ? ? Nei, tað er at vera
maður og vísa sín stoltleika ...

TAÐ kann ikki verða neyðugt at
broyta stýrisskipanina fyri at rætta
eina møguliga misskiljing millum
føroyskar studentar og danskur stu-
dentar uppi í Íslandi. Men heita
mál eigur at verða kannað og greitt
at læsir ...

So er tað passið

Passið er eitt annað mál, sum
nevnt verður. At maður hevur pass,
er fyri útán tann at kunna ferðast
úr-anfyri egið landamark. Tað er
fyri at gera tað lætt at ferðast
óttarnar frá landi til land. Skal
tað, at vit eru danskir statsborg-
arar, strikist úr passinum, so kvíði
eg fyri, at heita vil lætta um lík-
indini hjá honum sum ferðast,
heldur gera tað tvørligari.

SET nú fyri at ein kemur í trupul-
leikar í Japan, Australi, Russlandi
ella Brasilíu, í øllum hesum lond-
um hevur Danmark sína ambasadu,
har ein danskur statsborgari kann
søkja sær hjálp og stuðul. Men ert
tú ikki danskur statsborgari, er
framgongur heita ikki greitt av
passinum, so kunnu trupulleikarnir
gerast stórir, og ongan hevur tú
at venda tær til ...

EITT annað er, um formuleringin
kundi verið so, at tað stóð »Føroy-
ingur og »Føroyare og so aftaná
»danskur statsborgari« istaðin fyri
sum nú, har tað stendur: Dansk
og Danmark og aftaná »Føroying-

ur«, »Føroyare«. Tað má bert ikki
gerast so, at heita kemur at skapa
teimum, sum passið skulu nýta,
trupulleikar — óneyðugar trupul-
leikar.

Fólkatings- umboðanin

Heita krav, um at vit skulu frá-
siga okkum henda rætt at verða
umboðar á fólkatinginum, har
hópur av lógum, sum viðvíkja Fø-
royum, verða viðgjørðar, er ein
merkilig stóða. Tað má verða ein
sjálvfylgja, at verða so væl umboð-
aður allastaðni, har áhugamál fø-
royinganna koma til viðgerðar, sum
møguligt.

HVI SKULU vit hava lim
í »NORDISK RAD???? Hvi
skulu vit hava lim í EFTA
ella í sangonguni teirra SE K.S.
um vit verða limir har, tað einki
hevur at siga at verða beinleiðis
umboðaður. Hvat so við orðatak-
inum at »har sum ein ikki er sjálv-
ur, har er ein ikki meira enn hálv-
ure«.

Heita kann bert koma av hugs-
unarloysi, ella at tað er heilt onn-
ur ætlan við at niðurlægja fólk-
tingsumboðið???

Uttanríkis- umboðanin

Í TEIRRI skipan vit hava, eiga vit
rætt til mann í uttanríkisdeildini,
men vit hava ongan tíð gjørt brúk
av hesum rætti, hóast heita ætlan-
di vildi verið av alstórum týdn-
ingi ...

VIT hava eisini rætt til at seta
menn ella mann í fremmandum
londum í dansk gesantskap ella á
dansk konsulatir, men einki av
hesum er gjørt við undantak av
Skarðhamar ...

OG hvat er so ursliðið?? Jø eing-
in toskur verður seldur úr Føroy-
um, hóast vit hava fleiri »Fiska-
solur« uttan gignum danskur um-
boðsmenn og við undantak av Svø-
ríki, so verður eingin sild seld av
landinum uttan gignum dansk
umboðsmann ... Tað er ikki
heimastýrisslogin sum forðar fyri
hesum, tvørturímóti forutsetur hon,
at vit hava menn við donsku kon-
sulatin, har handilsmaal verða við-
gjørð, kontaktir skaptar og hildnar
við líka ...

Vaktarskipið

VERJAN av sjómákinum er eitt
mál, sum hevur allra áhuga, í
hvussu so er allra teirra, sum sjógv
in rokja.

TÁ vit fingi »Væðirne, hildu menn,
at nú fór at liggja væl fyri at verja
grunnin, sum fríðaður var. Tí heita
skip hevði so nógvur fyrimunir
fram um tey, sum hóvdu verið her
frammanundan, og heita skip skul-
di altíð verða við Føroyar. Tað
hevur eisini verið hildið fram av
møgum, sum fiska undir Føroy-
um, at munur er á.

MEN vit vóru nógvir sum vóru
greiðir yvir, at tað, at verja grunn-
in, var av so stórum týðningi, at
sjálv um tað var ein munandi
eykakostnaður, so mátti vit hava
eitt skip afturat; og meðan Dam
var lagnaður legði hann í (1961)
fram uppskot um at byrgja nýtt
vaktarskip. Heita uppskot varð
samtykt við 25 atkvøðum, og Skála
Skipasmíðja fekk til uppgávu at
byggja heita skip. Og táð var
komið undir borð tá val var. Bert
var eftir at taka stóðu til motorin
ella motorarnar. Men so kom ann-
að stýri, og nú eru 3 tingsetur farn
ar. Men ikki eitt orð um nakkað
føroyskt vaktarskip. Vit hava bið-
að alspenit, og spurt um hvør hev
ur skuldina? ? Men nú kemur út
innispunnið tóg, bæði í Dagblá-
um og Tingakrossi færi Erlendur
Pattursson alla skuldina fyri at
einki er gjørt við málið um for-

Berst mær

Sjá streymar í súgvannum draga,
súgva oo streingja sín mátt
— svá brá titt og bragðið, tey lesa,
og berst mær í trølskari drátt.

— tær válandi vónir, ið fara,
villast í orvanna skara.

Skjeyst tú og særdi — eg græt ei —
nei, sárðoggin glitrandi ló.
— Eyðbetri urtin mæi sat ei
enn øvur tín í hjartanum stóð.

Um ámur vil agnhaldið stökka
— man án mitt í dýpið tó rökka?

PÆTUR

Danbjørg skrivar

Hvat siga fólk nú?

TEY ØTAST YVIR ØSKILIÐ

Aldri á ævini hevur tað verið
so trøngligt í Havnargotum sum í
hesum døgum.

Mong ár havi eg verið í Tórshavn,
men nú gongur illa at sleppa
vegin fram — ikki so at skilja, at
nakar er illur ella óbeinassamur —
nei, minni enn so — øll eru blíð
og tyð við meg; men tey vilja hava
meg at greiða teim frá, hvi skilið
er so út av lagi ringt her í lotuni.
Tey høvdu óll væntað so nógv av
tí sokallaða »sjálfstýrisslandsstýr-
nin«. Men alt for sum sápu-
blóður.

Aldri hava líkindini verið so
góð sum nú, — nærum 60 milj.
krónur um árið inn í landskass-
inum, arbeiddi er til allar hendur
bæði á landi og á sjóvi — ja,
enntá so at fólk trýtur bæði til
okkara skipafloata og í Tórshavn,
har stór arbeiðir fara fram, og øll
arbeiðsleys av bygd leita
til HAVNAR og fæa
so nógv arbeið, sum tey orka at
gera. Gull og grónar skógar kom
heita »sjálfstýrisslandsstýrie« til,
og stór lyftir góvu teir øllum Føroya
íbyggjarum.

Men hvat hendi? — Fiskimenn
fingu einki og teirra skip fingi
ongan stuðul. Útróðramenn á smá-
bygdum fæa ikki selt teirra fisk,
fólk úti á bygd fæa ongan mjólk-
studning og einki arbeið — gomul
og sjúk verða dýkt undir í
skatti av fólkapensjón og avlams-

rentu teirra.
Tjóðveldismenn lokkaðu tey at
velja seg við lyftum um fritt með-
cin. Men aldri hevur meðisinnið
verið nærlit so dýrt sum nú.

»Sjálfstýrisslandsstýrie« hevur
rópt og skrivað um eykapensjón
bæði til gomul, sjúk, einkjur og
faðirleys. Men ikki eitt 2 oyra
hava tey fingið, og einki tey fæa
soleingi, sum »sjálfstýrissflokka-
rin« hava fleirtalið á Føroya lög-
tingi.

Skip eru farin til tvingsilsseðul,
og onnur eru nærum at fara. Fæa
tey nakran stuðul? — Nei, tvørtur
ímóti — øll tey uppskot, sum javn-
aðarflokkurin hevur sett fram til
tílikan stuðul, eru sáplad niður og
kveistrað burtur.

Ikki er undarligt, um fólk
spyrja, hvat heita er fyri øskil,
sum valdar í okkara samfelagi.
Tey spyrja meg, um eg haldi, at
nakar mogleiki er fyri at fæa okk-
ara samfelag burtur aftur úr hes-
um ruðuleika og mórúðki, sum
vit nú eru komin út í. Tey prisa
Harranum, tað ið eg sigi við tey,
at um tey geva okkum javnaðar-
monnum teirra atkvøðu á valde-
gum so skulu tey siggja, at sama
bjargingin sum í 1959 til 1963 fekk
Føroyar upp úr armóð og neyð,
er fús aftur nú at taka um endan.

Tað er bara at velja javnaðar-
flokkin, so skal alt rætta seg ftur.

J. H. Danbjørg.

Minstaløn . . .

(Framhald frá 4. síðu.)

moyrakð teir, inntil teir siggja, at
fólk ið er í parti við okkum, velj-
ararnar missa teir við teirra mót-
stóðu imóti teim góðum uppskotum
sum vit javnaðarmenn seta fram.
Soleiðis bardust vit ár eftir ár fyri
at fæa sett í gildi tær góðu sosiala
lógir til gagns fyri einkjur og fað-
irleys, lami og onnur sjúk og
gomul. Mótskalan var herð, men
vit góvu aldri upp. Vit hava jags-
tráð teir sum vargaseyð, inntil teir
stóðu við tunguni út av munnum.
Tá ið teir so ongan annan útveg
vistu sær, fóru teir sjálvir í rætt-

oykst vaktarskip, síðan Dam fór
frá sum lagnaður.

HETTA skuldi eftir sáttmálanum
langt síðani verið lúðugt og í dag
plogt havið uttanum Føroyar, fyri
at ansa eftir trølarum.

Men her er púr teinki gjøt.
Tað er ikki stýrisskipanin sum
forðar, men heilt aðrar kreftir,
ella aðrar ætlanir, sum vit aðrir
ikki kenna?

ina, og soleiðis hava teir skikkað
sær akkurát sum esilið, ta ið tú
skalt hava tað tvørturum eina
plankabrúgv. Tað ger mótskøðu so
leingi, sum tað kann. Men at enda
er tað so bukað, at tað nýðist at
fara yvirum. Men komið tvørtur-
um er esilið stolt og heldur, at
tað eisini hevur verið við at draga
lessið tvørturum.

Viðvíkjandi tilskotsveitan til
fiskivinnuna er at siga, at slík til-
skot bjarga ikki fiskivinnuni
burturúr teim stóru trupulleikum,
sum hon er komin út í av tí kleyv-
arskapi, sum núsitandi landsstýrið
hevur sýnt viðvíkjandi fiskivinnu-
uni og øllum øðrum okkara sam-
felagsviðurskiftum.

Eisini er tað ódyrt at hava eitt
reiðari til hvørt einasta skip í stað-
in fyri at fleiri skip skuldu verið
saman í felag.

Eisini J. H. Danbjørg flutti
roðu, sum kanska kemur seinri í
SOSIALIN.